

МІНІСТЕРСТВО ЕНЕРГЕТИКИ ТА ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ УКРАЇНИ

вул. Митрополита Василя Липківського, 35, м. Київ, 03035
тел.: (044) 206-31-00; 206-38-44; факс: (044) 206-31-07; 531-36-92
E-mail: minpryrody@menr.gov.ua; kanc@mev.gov.ua Код ЄДРПОУ 37552996

№
на № 3/1776/40-19/01-2 від 23.01.2020

Житомирська обласна державна адміністрація

майдан ім. С. П. Корольова, 1,
м. Житомир,
Житомирська область, 10014

Про розгляд проекту ДДП
та звіту про СЕО

Міністерство енергетики та захисту довкілля України, розглянуло проєкт документа державного планування «Стратегії розвитку Житомирської області на період до 2027 року та План заходів на 2021-2023 роки» (далі – Проєкт) та звіт про стратегічну екологічну оцінку до нього (далі – Звіт) та повідомляє наступне.

Зауваження та пропозиції щодо Проєкту документа державного планування.

У розділі 1 Проєкту «Основні тенденції та проблеми соціально-економічного розвитку Житомирської області»:

- опис природно-заповідного фонду виокремити з пункту «Лісові ресурси»;
- виокремлений опис доповнити інформацією про кількість територій та об'єктів природно-заповідного фонду, межі яких винесено в натуру і вказати їхню площу;
- у ньому зазначити, які водно-болотні угіддя міжнародного значення створено на території області;
- описати, які території Смарагдової мережі наявні на території області;
- описати території екомережі;
- зазначити, яким чином планується досягти показника заповідності згідно із Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2020 року, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 6.08.2014 № 385;
- цифри, наведені у таблиці 1.7, не відповідають офіційним даним, які надано обласними та міською у м. Києві держадміністраціями, та потребують актуалізації;
- додати опис біорізноманіття.

Оперативну ціль 2.3 Стратегічної цілі 2 «Створення сучасного і безпечного життєвого середовища в територіальних громадах» доповнити інформацією щодо збереження біорізноманіття та/або екосистем області як важливу передумову забезпечення чистого довкілля передбачивши відповідні завдання її

досягнення, а індикатором встановити «збільшення кількості територій та об'єктів природно-заповідного фонду».

Викласти назву стратегічної цілі 2 «Створення сучасного, комфортного і безпечного життєвого середовища в територіальних громадах» у такій редакції: «Охорона довкілля, створення безпечного життєвого середовища та стале природокористування».

У рамках цієї стратегічної цілі 2 визначити окрему оперативну ціль (а краще було б назвати її та інші оперативні цілі стратегічними підцілями) «Збереження довкілля, відновлення та стале використання природних ресурсів». Поєднання в одній операційній цілі (2.3) питань будівництва, реконструкції місцевих доріг та охорони навколишнього природного середовища, як пропонується розробниками Проекту та Плану заходів на 2021-2023 роки з реалізації стратегії розвитку Житомирської області на період до 2027 року (далі - План), є нелогічним, оскільки за своєю суттю одне може спричиняти негативний вплив на інше.

Щодо стратегічної та оперативної цілі (або стратегічної підцілі) передбачити положення та конкретні заходи, спрямовані на виконання на регіональному рівні зобов'язань та заходів у сфері охорони довкілля та сталого використання природних ресурсів, визначених відповідними планами, стратегіями, програмами та іншими документами загальнодержавного рівня, а також міжнародними угодами Стороною яких є Україна, у тому числі:

на загальнодержавному рівні:

- Національним планом дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням, далі - НПД (розпорядження Кабінету міністрів України від 30.03.2016 № 271-р; згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 № 1065 термін виконання заходів НПД продовжено до 2025 року);

- Планом заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 № 932-р);

- Стратегією зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 688-р);

- Загальнодержавної цільовою програмою розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року (Закон України від 24.05.2012 № 4836-VI);

Основними засадами (стратегією) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (Закон України від 28.02.2019 № 2697-VIII);

- рішенням Координаційної ради з питань боротьби з деградацією земель та опустелюванням, створеної згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18.01.2017 №20, що проходило 04.05.2018, зокрема стосовно схвалення представлених НААН добровільних національних завдань за щодо досягнення нейтрального рівня деградації земель (далі - НРДЗ) за напрямом «Підтримання вмісту органічної речовини (гумусу) у ґрунтах» (до 2020 року передбачається досягнення стабільного рівня органічного вуглецю (гумусу) у

грунтах сільськогосподарських угідь (не нижче за базову лінію станом на 2010 рік (3,14 % в середньому по Україні, у т.ч. у розрізі зон: Полісся - 2,24 %; Лісостеп - 3,19 %; Степ - 3,40 %), а до 2030 року – збільшення не менше ніж на 0,1 %), а також допоміжних заходів щодо досягнення НРДЗ за напрямом: «Відновлення та стале використання торфовищ»»;

При цьому слід взяти до уваги, що головними виконавцями значної кількості практичних заходів, передбачених вказаними вище документами, є місцеві органи виконавчої влади.

на міжнародному рівні:

- новими Цілями Сталого Розвитку (далі - ЦСР), затвердженими у 2015 році 70-ю сесією Генеральної асамблеї ООН (резолюція від 25.09.2015 70/1), серед іншого, з урахуванням Указу Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» та розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 686-р «Питання збору даних для моніторингу реалізації цілей сталого розвитку». При цьому відповідні питання мають, у тому числі враховувати ЦСР, які стосуються питань охорони довкілля, а не обмежуватися лише напрямками щодо соціально-економічного розвитку;

- Конвенціями та іншими міжнародними угодами природоохоронного спрямування.

Серед іншого, мають бути передбачені заходи щодо: упорядкування орних земель шляхом виведення з їх складу схилів, земель водоохоронних зон, ерозійно-небезпечних та інших непридатних для розорювання угідь, відтворення лісів, створення нових та реконструкції існуючих полезахисних лісових смуг та інших захисних насаджень, відновлення лучних, водно-болотних та інших антропогенно змінених екосистем, створення і відновлення сіножатей та пасовищ, створення нових та збереження існуючих територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також територій Смарагдової мережі, формування екомережі, реалізації добровільних національних завдань за щодо досягнення нейтрального рівня деградації земель.

З огляду на вищенаведене, слід також передбачити доповнення Проекту і Плану відповідними індикаторами/показниками оцінки виконання, включаючи такі як:

- площа лісів та лісистість території;
- площа орних земель (ріллі) та їх частка у загальній площі території;
- площа сільськогосподарських угідь екстенсивного використання (сіножатей та пасовищ) та їх частка у загальній площі території;
- вміст органічного вуглецю (гумусу) у ґрунтах сільськогосподарських угідь;
- площа відновлених земель та екосистем, площа рекультивованих земель та земель, на яких проводяться заходи з консервації;
- площа територій національної екологічної мережі;

- кількість територій та об'єктів природно-заповідного фонду, площа земель територій та об'єктів природно-заповідного фонду та їх частка у загальній площі території.

У Проекті (у тому числі, у розділі щодо SWOT-аналізу) необхідно навести більш детальну і повну інформацію щодо стану довкілля і використання різних природних ресурсів, а також проблем їх збереження (включаючи конкретні показники).

При цьому пропонуємо звернути увагу Житомирської ОДА, що:

- Мінприроди було забезпечено підготовку проекту акта, на основі якого прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 30.01.2019 № 82 «Про внесення змін до переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів», у тому числі з метою покращення фінансового забезпечення:

«відновлення степових, лучних, водно-болотних та інших антропогенно змінених природних ландшафтів, створення і відновлення сіножатей та пасовищ».

«заходів, пов'язаних з відтворенням лісів, створенням нових та реконструкцією існуючих полезахисних лісових смуг та інших захисних насаджень на деградованих, малопродуктивних та ерозійно небезпечних землях і вздовж поверхневих водних об'єктів» та ін.

- на сьогодні Програмою розвитку ООН в Україні здійснюється підготовка проекту ПРООН/ГЕФ «Сприяння сталому управлінню тваринництвом та збереження екосистем в Північній частині України», що у тому числі передбачатиме заходи з відновлення торфовищ, підтримки розвитку тваринництва, створення сільськогосподарських кооперативів тощо на території Житомирської області. Очікується, що реалізація цього проекту сприятиме комплексному досягненню природоохоронних та інших цілей Стратегії, що пропонується урахувати під час її подальшого доопрацювання.

Також, у Плані відкоригувати дані відповідно до пункту 1.2. всі проекти щодо створення нових (та розширення існуючих) територій та об'єктів природно-заповідного фонду доцільно перенести у розділ, що стосується Оперативної цілі 2.3.

Зауваження та пропозиції щодо Звіту.

Відповідно до пункту першого частини другої статті 11 у Звіті необхідно чітко визначити взаємозв'язок даного Проекту з іншими документами державного планування, а саме:

- з Основним засадами (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року щодо повного поступового припинення скидання у водні об'єкти неочищених та недостатньо очищених стічних вод і забезпечення відповідності ступеня очищення стічних вод установленим нормативам та стандартам, а також запобігання забрудненню підземних вод; регулювання промислового вилову водних живих ресурсів у межах територіальних вод виключної (морської) економічної зони, континентального шельфу і внутрішніх водоймах України; зменшення антропогенного впливу на екосистему Чорного моря, тощо;

- з Національною стратегією управління відходами в Україні до 2030 року щодо стимулювання розвитку інфраструктури управління відходами, розробки схем санітарного очищення, тощо;

- з Цілями сталого розвитку на період 2016-2030 років, Концепцією реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, Планом заходів щодо виконання концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року щодо питань запобігання та адаптації до зміни клімату територій та найбільш вразливих галузей (сільського, лісового, водного господарства, охорони здоров'я та транспортної інфраструктури) та об'єктів інфраструктури, а також розвитку об'єктів і територій національної екологічної мережі;

- з Національною транспортною стратегією України на період до 2030 року щодо пріоритетності потреб охорони навколишнього природного середовища та збереження цінних природоохоронних територій під час розвитку транспортної інфраструктури; застосування технологій, які мінімізують вплив на живу природу та землі, сприяють збереженню морського біорізноманіття, врахування потреб охорони навколишнього природного середовища, збереження земель, водних об'єктів, біорізноманіття під час розвитку транспортної інфраструктури; відновлення, охорони та використання захисних лісових насаджень у смугах відведення автомобільних доріг та залізниць як складової екологічної мережі; посилення водоохоронних, захисних, клімато-регулюючих, санітарно-гігієнічних, оздоровчих та інших корисних властивостей лісів і лісових насаджень.

У пункті «Біорізноманіття» розділу 2 Звіту «Характеристика поточного стану довкілля Житомирської області»:

- зазначити, які водно-болотні угіддя міжнародного значення створено на території області;

- описати, які території Смарагдової мережі наявні на території області;

- описати території екомережі.

Усі розділи, що стосуються Операційної цілі 2.3, відкоригувати згідно з пунктом 1.2.

З метою захисту традиційного характеру середовища окремих пам'яток, їх комплексів (ансамблів), історико-культурних заповідників, історико-культурних заповідних територій навколо них мають встановлюватися зони охорони пам'яток: охоронні зони, зони регулювання забудови, зони охоронюваного ландшафту, зони охорони археологічного культурного шару.

Відповідно до статті 32 Закону України «Про охорону культурної спадщини» на охоронюваних археологічних територіях, у межах зон охорони пам'яток, історичних ареалів населених місць, занесених до Списку історичних населених місць України, забороняються містобудівні, архітектурні чи ландшафтні перетворення, будівельні, меліоративні, шляхові, земляні роботи без дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини. Рекомендуємо встановити охоронні зони, зони регулювання забудови, зони охоронюваного ландшафту, зони охорони археологічного культурного шару.

Розділ 9 Звіту «Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення» необхідно доповнити ключовими показниками, які дозволять оцінити реалізацію заходів, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проєкту. Також мають бути наведені не тільки показники, але і їх цільові значення, як фактичні, на час затвердження документа, так і за роками планового періоду. Зібрана інформація надасть можливість оцінити зміни у довкіллі, зосередивши увагу на тих параметрах, які реагуватимуть на зміни й створюватимуть зворотний зв'язок, а також на тих параметрах, моніторинг яких буде ефективним.

Враховуючи наведене, вважаємо за необхідне також відповідно відкоригувати Проєкт.

Окремо просимо врахувати, що згідно із статтею 16 Закону замовник документа державного планування (ДДП) протягом п'яти робочих днів з дня затвердження ДДП розміщує на своєму офіційному веб-сайті затверджений ДДП, заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування, довідки про консультації та про громадське обговорення і письмово повідомляє про це Мінекоенерго.

Заступник Міністра

Роман АБРАМОВСЬКИЙ